

**için hizmet alımı ihalesi ile
Çizdirilen projenin yapım işi
mahallindeki zemine
uygulanamaması nedeniyle
proje revizyonuna ihtiyaç
duyulduğu fakat söz konusu
revizyona ilişkin bedel için
asıl projeyi çizen firmaya
rücu edilmesi gerekirken bu
bedelin yapım işinin
yüklenicisi konumunda olan
firmaya ödenmesi sonucu kamu
zararına sebebiyet verilmesi**

Kamu İdaresi Türü

Diğer Özel Bütçeli İdarelerkararı

Yılı

2015

Dairesi 3

Karar No

300

İlam No

115

Tutanak Tarihi

22.12.2016

Kararın Konusu İhale Mevzuatı ile İlgili Kararlar

Yapım İşi Proje Revizyon Bedeli

..... TL sözleşme bedelli Ltd. Şti yüklenimindeki “..... Yapım İşi” için hizmet alımı ihalesi ile çizdirilen projenin yapım işi mahallindeki zemine uygulanamaması nedeniyle proje revizyonuna ihtiyaç duyulduğu fakat söz konusu revizyona ilişkin bedel için asıl projeyi çizen firmaya rücu edilmesi gerekirken bu bedelin yapım işinin yüklenicisi konumunda olan firmaya ödenmesi sonucu TL kamu zararına sebebiyet verilmesi hususu ile ilgili dosyada mevcut bilgi ve belgeler incelenmiştir.

..... Kurumu tarafından ihale edilen ve 19.12.2013 tarihinde yer teslimi yapılan “..... Yapım İşi”ne ilişkin projelerin, 27.03.2013 tarihinde imzalanan “..... Projelerinin Hazırlanması ve Zemin Etüdü Yapılması” işine ilişkin sözleşme kapsamında firmasına hazırlatıldığı, ancak yapım işinin devamı sırasında iş mahallinin zemin yapısından kaynaklanan sorunlar nedeniyle temel inşaatında aksamalar meydana geldiği ve proje revizyonuna ihtiyaç duyulduğu, söz konusu gerekliliğın yanı sıra Cumhuriyet Başsavcılığı’nın mevcutkurumu binasının yapım işi kapsamında yapılacak olan ısı merkezinden faydalanmasının sağlanması yönündeki talebi doğrultusunda, projenin yüklenici firma İnşaat tarafından revize edilmesine karar verildiği ve ilgili firma tarafından gerçekleştirilen proje revizyonuna ilişkin bedellerin Kurum bütçesinden ödendiği görölmektedir.

“..... Yapım İşi” ihalesi öncesinde firmasına yaptırılan

zemin etütleri ile yapım işi ihalesinin devamı sırasında duyulan gereklilik neticesinde yüklenici firma tarafından aynı proje firmasına yaptırılan zemin etütlerinde belirlenen zemin sınıfı ve grubu değerlerinin farklı olduğu görülmekle birlikte, sorumlular tarafından yapılan sözlü ve yazılı açıklamalar neticesinde, yapım işinin iş mahallindeki zemine uygulanamamasına ilişkin sorunun zemin sınıfı ve grubuna ilişkin değerlerle ilgili olmadığı, söz konusu sorunun zeminde bulunan yer altı suyunun drenere edilemeyecek bir yapıda olmasından kaynaklandığı anlaşılmıştır.

İhale öncesi ve sonrası yapılan sondaj çalışmaları neticesinde hazırlattırılan jeolojik etüt ve geoteknik değerlendirme raporlarında yer altı suyu seviyelerinin birbirine yakın değerlerde tespit edildiği, sıvılaşmadan kaynaklı hasar riskinin radye temel sistemi ile çözüleceğinin belirtildiği ve zemin emniyet gerilmesi ve diğer parametrelerin birbirine çok yakın çıktığı, ancak bu raporlarda yeraltı su seviyesi doğru tespit edilmiş olmakla birlikte yeraltı suyu debisinin belirlenemediği görülmektedir.

Sorumlular tarafından, sondaj çalışmaları ile “yer altı suyu debisi” tespitinin yapılamayacağı ve bu hususun ancak yapı zemininin kazılması suretiyle görülebileceği belirtilmiş olduğundan su debisinin drene edilemeyecek seviyede olması hususunun yüklenici tarafından öngörülemeyecek bir durum olduğu kanaatine varılmıştır.

Söz konusu yapım işine ilişkin kazı çalışmaları sırasında karşılaşılan yer altı suyunun hızlı bir debiye sahip olması sebebiyle havuzlama yönteminin uygulanamadığı ve yapı zemininin sudan arındırılmadığı, bu sebeple zeminin farklı bir yöntemle iyileştirilmesine ve bina kat seviyelerinin

yeniden belirlenmesine ihtiyaç duyulduğu,

Bu kapsamda;

İhale öncesi projelerde gösterilen 40 cm kalınlığındaki kum-çakıl dolgunun sağlıklı olarak yapılamamasından dolayı ortalama 2.00 m kalınlığında taş dolgu yapılarak yapı temellerinin yeraltı suyu seviyesi üzerinde teşkil edilmesinin sağlandığı, yapılan taş dolgu üzerine projede gösterilen 40 cm kalınlığında kum-çakıl dolgu yapılarak oluşturulan dolgu tabakasına sıkışma testi ve plaka yükleme deneyleri yapıldığı, deney sonucu elde edilen verilerin statik proje ve hesaplar açısından yeniden kontrol edildiğı,

Zeminde zamana bağılı olarak farklı oturmalar oluşabileceğı de göz önünde bulundurulmak suretiyle bina yüklerinin azaltılması amacıyla lojman binalarındaki bodrum katlarının iptal edilerek kat sayısı "Bodrum + Zemin Kat + 4 Kat" yerine "Zemin Kat + 2 Kat" olacak şekilde düzenlenmesine karar verildiğı ve başkanlık oluru alındığı,

Bu değışikliğe ilave olarak, Cumhuriyet Başsavcılığı'nın mevcut Kurumu bünyesinde kullanılmakta olan binaların da yeni yapılacak olan binalarla aynı ısı merkezinden beslenmesini talep etmesi üzerine, projede yer alan ısı merkezinin büyütüldüğü ve mekanik altyapısının revize edildiğı,

görülmektedir.

Yukarıda belirtilen proje değişikliklerinin, ihale öncesi yaptırılan zemin etütleri ve projelerin hatalı olmasından kaynaklanmadığı, bu sebeple yapım işine ilişkin projeyi hazırlayan firmaya rücu edilmesini gerektirecek bir durum söz konusu olmadığı görölmekle birlikte, proje revizyonunun;

“..... Yapım İşi Sözleşmesi” eki olan Yapım İşleri Genel Şartnamesinin ; “Projelerin uygulanması” başlıklı 12 nci maddesinin 4 üncü fıkrasında yer alan;

“İdare, sözleşme konusu işlerle ilgili proje v.b. teknik belgelerde, değişiklik yapılmaksızın işin tamamlanmasının fiilen imkânsız olduğu hallerde, işin sözleşmede belirtilen niteliğine uygun bir şekilde tamamlanmasını sağlayacak şekilde gerekli değişiklikleri yapmaya yetkilidir. Yüklenici, işlerin devamı sırasında gerekli görölecek bu değişikliklere uygun olarak işe devam etmek zorundadır. Proje değişiklikleri, ilk projeye göre hazırlanmış malzemenin terk edilmesini veya değiştirilmesini veya başka yerde kullanılmasını gerektirirse, bu yüzden doğacak fazla işçilik ve giderleri idare yükleniciye öder. Proje değişiklikleri işin süresini etkileyecek nitelikte ise yüklenicinin bu husustaki süre talebi de idare tarafından dikkate alınır.”

hükmü çerçevesinde, mevzuatına uygun olarak yapıldığı görölmüş olduğundan, TL sözleşme bedelli Ltd. Şti yüklenimindeki “..... Yapım İşi” için hizmet alımı ihalesi ile çizdirilen projenin yapım işi mahallindeki zemine uygulanamaması nedeniyle gerek duyulan proje revizyona ilişkin olarak yüklenici firmaya yapılan TL’lik ödemenin yasal mevzuata uygun olduğuna, ilişilecek husus bulunmadığına,

Daire Başkanı 'in "..... Yapım İşi"ne ilişkin olarak 27.03.2013 tarihli sözleşme kapsamında firmasına hazırlatılan projelerin zemine uygulanamaması ve Cumhuriyet Başsavcılığı'nın, mevcut Kurumu binasının yapım işi kapsamında yapılacak olan ısı merkezinden faydalanmasının sağlanması yönündeki talebi nedeniyle proje revizyonuna ihtiyaç duyulduğu, yüklenici firma İnşaat tarafından gerçekleştirilen söz konusu proje revizyonuna ilişkin bedellerin ise Kurum bütçesinden ödendiği anlaşılmaktadır.

Proje revizyonunun, firması tarafından çizilen ilk projenin hatalı olması ve binaların zemin iyileştirmelerinin yapılamamasından kaynaklandığı, anılan yapım işi kapsamında inşa edilecek olan ısı merkezi ve iletim hatlarının Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talebi doğrultusunda genişletilmesi için yapılan değişikliklerin küçük çapta olduğu ve yapım işinin asıl projesinde değişikliğine gerek olmadan iş artışı kapsamında yaptırılabilen işler olduğu anlaşılmakla birlikte,

"..... Projelerinin Hazırlanması Ve Zemin Etüdü Yapılması" işi kapsamındaki zemin etüdü ve proje hazırlama işleri ile yapım işi ihalesinin devamı sırasında duyulan gereklilik neticesinde yüklenici firma tarafından üstlenilen zemin etüdü ve proje hazırlama işlerinin aynı firma (.....) tarafından yapıldığı, ancak, iki ayrı zaman diliminde aynı firma tarafından tespit edilen zemin sınıfı ve grubu değerlerinin farklı olduğu; ilk proje çizimi ve zemin etüdü ihalesi sırasında tespit edilen zemin sınıfı ve grubu "Z3 C2" iken, yapım işinin devamı sırasında proje revizyonu kapsamında tespit edilen zemin sınıfı ve grubunun ise "Z4 D1" olduğu görülmektedir.

Her ne kadar savunmalarda; yapım işinin iş mahallindeki zemine uygulanamamasına ilişkin sorunun zemin sınıfı ve grubuna ilişkin değerlerle ilgisi olmadığı, söz konusu sorunun zeminde bulunan yer altı suyunun drene edilemeyecek bir yapıda olmasından kaynaklandığı belirtilmiş ise de; 06.03.2007 tarih ve 26454 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren; “Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Yönetmelik” ekinde yer alan; “Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Esaslar”ın aşağıda yer verilen ilgili maddeleri uyarınca belirlenen iki zemin sınıfı ve grubu arasında ciddi farklılıkların bulunduğu ve bu farklılıkların dolgu ve yapı yüksekliği gibi hususlarda önemli proje değişikliklerine neden olabileceği anlaşılmaktadır.

Anılan Yönetmeliğin “Uygulanacak esaslar” başlıklı 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında;

“Deprem bölgelerinde yapılacak binalar hakkında bu Yönetmeliğin ekinde yer alan esaslar uygulanır.” hükmüne yer verilmiştir.

Yönetmelik ekinde yer alan Deprem Bölgelerinde Yapılacak Binalar Hakkında Esasların “TEMEL ZEMİNİ VE TEMELLER İÇİN DEPREME DAYANIKLI TASARIM KURALLARI” başlıklı altıncı bölümünün “6.2. ZEMİN KOŞULLARININ BELİRLENMESİ” başlıklı maddesinde ise;

“6.2.1. Zemin Grupları ve Yerel Zemin Sınıfları

6.2.1.1 – Bu Yönetmelikte yerel zemin koşullarının

tanımlanması için esas alınan zemin grupları Tablo 6.1’de, yerel zemin sınıfları ise Tablo 6.2’de verilmiştir. Tablo 6.1’deki zemin parametrelerine ilişkin değerler, zemin gruplarının belirlenmesinde yol göstermek üzere verilen standart değerlerdir.

6.2.1.2 – Aşağıda belirtilen binalarda, gerekli saha ve laboratuvar deneylerine dayanan zemin araştırmalarının yapılması, ilgili raporların düzenlenmesi ve proje dökümanlarına eklenmesi zorunludur. Raporlarda Tablo 6.1 ve Tablo 6.2’ye göre tanımlanan zemin grupları ve yerel zemin sınıfları açık olarak belirtilecektir.

...” hükmüne yer verilmiştir.

Anılan Esaslara ekli, “Zemin Grupları” ve “Yerel Zemin Sınıfları”nın belirtildiği Tablo 6.1 ve Tablo 6.2 şu şekildedir;

TABLO 6.1 – ZEMİN GRUPLARI

Zemin

Grubu

Zemin Grubu

Tanım1

Stand.

Penetr.

(N/30)

Relatif

Sıkılık

(%)

Serbest

Basınç

Direnci

(kPa)

Kayma

Dalgası

Hızı

(m/s)

(A)

1.Masif volkanik kayaçlar ve ayrışmamış sağlam metamorfik kayaçlar, sert çimentolu tortul kayaçlar...

2.Çok sıkı kum, çakıl.....

3.Sert kil ve siltli kil.....

--

> 32

--

85-100

--

> 1000

--

> 400

> 1000

> 700

> 700

(B)

1.Tüf ve aglomera gibi gevşek volkanik kayaçlar, süreksizlik düzlemleri bulunan ayrışmış çimentolu tortul kayaçlar....

2.Sıkı kum, çakıl.....

3.Çok katı kil ve siltli kil...

30-50

16-32

--

65-85

--

500 - 1000

--

200 - 400

700 - 1000

400 - 700

300-700

(C)

1.Yumuşak süreksizlik

düzlemleri bulunan çok ayrıışmış metamorfik
ve çimentolu tortul kayaçlar.....

kayaçlar

2. Orta sıkı kum, çakıl.....

3. Katı kil ve siltli kil.....

--

10-30

8-16

--

35-65

--

< 500

--

100-200

400-700

200-400

200-300

(D)

1.Yeraltı su seviyesinin yüksek olduğu yumuşak, kalın alüvyon tabakaları....

2. Gevşek kum..... .

3. Yumuşak kil, siltli kil....

--

< 10

< 8

--

< 35

--

--

--

< 100

< 200

< 200

< 200

TABLO 6.2 – YEREL ZEMİN SINIFLARI

Yerel Zemin

Sınıfı

Tablo 6.1'e Göre Zemin Grubu ve

En Üst Zemin Tabakası Kalınlığı (h_1)

Z1

(A) grubu zeminler

$h_1 \leq 15$ m olan (B) grubu zeminler

Z2

$h_1 > 15$ m olan (B) grubu zeminler

$h_1 \leq 15$ m olan (C) grubu zeminler

Z3

$15 \text{ m} < h_1 \leq 50$ m olan (C) grubu zeminler

$h_1 \leq 10$ m olan (D) grubu zeminler

Z4

$h_1 > 50$ m olan (C) grubu zeminler

$h_1 > 10$ m olan (D) grubu zeminler

Yukarıda yer verilen Tablo-1'den anlaşılaçağı üzere; (C) zemin grubu; “Yumuşak süreksizlik düzlemleri bulunan çok ayrışmış metamorfik kayalar ve çimentolu tortul kayalar, orta sıkı kum, çakıl, katı kil ve sistli kil” gibi yapıları tarif etmekte iken, (D) zemin grubu ise; “Yeraltı su seviyesinin yüksek olduğı yumuşak, kalın alüvyon tabakaları, gevşek kum, yumuşak kil ve sistli kil” gibi yapıları tarif etmektedir.

Tablo 2'de yer alan zemin sınıflarının da Tablo 1'e göre tayin edilen zemin grupları esas alınarak belirlendiğı görölmektedir.

Tablo1'de göröleceğı üzere “yer altı suyu” unsurundan (C) zemin grubu içerisinde bahsedilmemiş iken (D) zemin grubunda bahsedilmektedir.

Ayrıca; anılan Esasların “Zemin Emniyet Gerilmeleri ve Kazıkların Emniyetli Taşıma Yükları” başlıklı 6.3.2. sıra nolu maddesinde;

“6.3.2.1 – Temel zemini olarak Tablo 6.1'de (A), (B) ve (C) gruplarına giren zeminlerde, statik yüklere göre tanımlanan zemin emniyet gerilmesi ve kazıklı temellerde kazığın yatay ve

eksenel yükler için emniyetli taşıma yükü, deprem durumunda en fazla %50 arttırılabilir.

6.3.2.2 – Temel zemini olarak Tablo 6.1’de (D) grubuna giren zeminlerde, deprem durumunda zemin emniyet gerilmesi ve kazıkların emniyetli taşıma yükü arttırılamaz.”

denilmiş olmakla; (D) zemin grubu ile diğer zemin grupları arasında “zemin emniyet gerilmesi ve kazıkların emniyetli taşıma yükünün arttırılması” hususlarında farklı bir değerlendirme yapıldığı, dolayısıyla söz konusu yapının projelendirilmesinde sözü edilen hususlar bakımından farklılık olacağı açıktır.

Bu durumda ilk proje ile ikinci (revize) projeyi hazırlayan firmasının ilk projede zemin sınıfını hatalı tespit ettiği, yapım işi sırasında yer altı suyunun boşaltılamaması sebebiyle projenin zemine uygulanamadığı bu sebeple ikinci (revize) projede, ilk projede yer alan bodrum katlarının iptal edildiği ve zeminin taşıma yükünün azaltılması düşüncesiyle bina kat sayısının azaltıldığı görülmektedir.

“..... Projelerinin Hazırlanması Ve Zemin Etüdü Yapılması” ihalesinde firması ile İdare arasında düzenlenen sözleşmenin 31 inci maddesinde yer alan; “Yüklenici, taahhüdü çerçevesinde kusurlu veya standartlara uygun olmayan malzeme seçilmesi, verilmesi veya kullanılması, tasarım hatası, uygulama yanlışlığı, denetim eksikliği, denetim eksikliği taahhüdün sözleşme ve şartname hükümlerine uygun olarak yerine getirilememesi ve benzeri nedenlerle ortaya çıkan zarar ve ziyandan sorumludur. Bu zarar ve ziyan genel hükümlere göre

Yükleniciye ikmal ve tazmin ettirileceği gibi, haklarında 4735 sayılı Kanunun 27. maddesi hükümleri de uygulanır.” hükmü uyarınca, tasarım ve uygulama yanlışlıklarından dolayı ortaya çıkan zarar ve ziyanın yükleniciye ödettirileceği ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun “Yüklenicilerin ceza sorumluluğu” başlıklı 27 nci maddesinde belirtilen yaptırımların uygulanacağı açıktır.

Sorgu konusu yapım işinin uygulanması sırasında gerek duyulan revize proje bedeli ile diğer sondaj ve danışmanlık bedellerinin, ilk proje ihalesinde hatalı zemin tespiti yapan firmasına ödettirilmesi gerekir iken Kurum bütçesinden karşılanması sonucu oluşan TL kamu zararının 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 53 üncü maddesi gereğince işleyecek faizleriyle birlikte sorumlularına ödettirilmesine karar verilmesi gerekir.” şeklindeki,

Üye 'in ise; “..... Yapım İşi'ne ilişkin projenin uygulama aşamasında, hafriyat sonrası zeminde ortaya çıkan yeni duruma bağlı teknik gerekler ile ısı merkezine yönelik yeni ihtiyaçlar doğrultusunda ihaleye esas projede değişiklik yapılmasının zorunlu hale gelmesi üzerine, yapım işini üstlenen yüklenici firma tarafından yapılan revize proje bedelinin Kurum bütçesinden ödendiği görölmektedir.

Zeminde ortaya çıkan fiili durum ve idarenin ısı merkezine yönelik ihtiyaçları nedeniyle revize proje yapılması zorunluluğu bulunduğundan söz konusu bedelin ödenmesinde mevzuata aykırılık olmadığı değerlendirilmektedir. Ancak yapım işine esas projeyi yapan firmanın (..... Ltd. Şti.) projeyi teknik icaplara uygun olarak yapıp yapmadığının tespiti ile eğer uygun olarak yapmadı ise işin kontrollüğünü ve kabulünü yapan elamanların bunu tespit edebilecek durumda olup

olmadıklarının ortaya konması gerekmektedir. Şayet muayene ve kabul görevlileri tarafından, projelerin zemin etütleri tam ve doğru olarak yapılmadığı ve teknik icaplara uygun olmadığı halde onaylanması durumu söz konusu ise bu görevlilerin proje değişikliğinin zemin etüt ve projelendirmesine dayalı kısmı nedeniyle ödenen tutarından sorumlulukları söz konusu olacaktır.

Diğer taraftan, proje yapım işini üstlenen Ltd. Şirketi'nin işe ilişkin sözleşmenin 31 inci maddesine göre; işin şartname ve sözleşme hükümlerine göre yerine getirilmemesinden kaynaklanacak idare zararlarını tazmin yükümlülüğü karşısında, projenin revize edilmesinden kaynaklanan tutarın söz konusu firmadan tahsiline yönelik işlemleri yapmayan görevlilerin de sorumluluklarının ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

Öncelikle proje revizyonu bedelinin, zemin etüt ve projelendirmesinin tam ve doğru olarak yapılmamasından kaynaklan kısıma yönelik tutarının hesaplanması ve bu tutarın varsa kusuru bulunan görevlilere rücu edilmesine ilişkin işlemler ile yine söz konusu tutarın Limited Şirketi'nden sözleşmenin 31 inci maddesi gereğince tahsiline yönelik işlemleri yapmayan görevlilerin sorumluluklarının araştırılması için Raporun denetçisine iadesine karar verilmesi gerekir." şeklindeki,

ayrışık görüşlerine karşı,

İlamın tebliğ tarihinden itibaren, 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 55 inci maddesi uyarınca altmış gün içinde temyiz ve

56 ncı maddesi uyarınca beş yıl içinde yargılamanın iadesi yolu açık olmak üzere,

oy çokluğuyla, karar verildi.